

Krajský úřad Jihomoravského kraje
odbor životního prostředí
Žerotínovo náměstí 3, 601 82 Brno

č. j.:
JMK 80607/2019

Sp. zn.:
S - JMK 165291/2018 OŽP/Kuč

Vyřizuje/linka
Kučera/541654120

Brno
14.06.2019

ROZHODNUTÍ

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí, se sídlem Brno, Žerotínovo nám. 3, jako orgán ochrany přírody a krajiny ve smyslu ust. § 29 odst. 1 a § 67 odst. 1 zákona 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, podle ustanovení § 77a odst. 5 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon) a ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád), rozhodl v souladu s ust. § 148 odst. 1 písm. b) správního řádu v řízení vedeném ve věci povolení výjimky ze základních podmínek ochrany stanovených § 50 zákona pro zvláště chráněné živočichy, o kterou požádalo **Rybníkářství Pohořelice a. s., Vídeňská 717, 691 23 Pohořelice, IČ 46961062 (dále též žadatel), takto:**

I.

Podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. b) a c) zákona se žadateli

povoluje výjimka

ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů ke škodlivým zásahům do přirozeného vývoje bobra evropského (*Castor fiber*), který je silně ohroženým druhem a předmětem ochrany podle práva Evropských společenství. Povolovaná činnost spočívá v odchytu a usmrcování jedinců daného druhu na těchto lokalitách:

- Jaroslavické rybníky v k. ú. Jaroslavice (zahrnují rybníky Jaroslavický dolní, Jaroslavický horní, výtažníky A – F, komory a sádky)
- Týnský rybník v k. ú. Moravský Krumlov a Rybníky (zahrnuje rybník a přítokovou stoku)
- rybníky pohořelické pánve v k. ú. Pohořelice, Nová Ves u Pohořelic, Vlasatice, Branišovice, (zahrnující celý areál Velkého Dvora, rybníky Starý, Vrkoč, Čahoun, Nohavice, Zarostlý, Rýžoviště, Vlasatický, Křížový a Branišovický dolní),
- výtažníky pod Nesytem v k. ú. Hlohovec a Sedlec u Mikulova.

Výjimka je udělena za těchto podmínek:

1. Výjimka se vztahuje na vodní plochu výše uvedených rybníků a na území ohraničené vzdáleností 100 m od jejich břehové linie, v případě Týnského rybníka výjimka pokrývá též přítokovou stoku a území do vzdálenosti 100 m od její břehové linie.
2. Usmrcování bobrů bude provedeno v souladu se zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dále jen zákon o myslivosti), ve znění pozdějších předpisů, odstřelem loveckou palnou zbraní nebo odchytom do živochytných pastí s následným usmrcením palnou zbraní. Pasti musí být otevřeny (příp. nalíčeny) při západu slunce a uzavřeny při východu slunce. Přes den zůstanou pasti uzavřeny. Při odchytu a následném usmrcení nesmějí být porušena ustanovení zákona

č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a další veterinární předpisy.

3. Odstrhel či odchyt bobrů mohou provádět pouze osoby oprávněné podle zákona o myslivosti.
4. Zvířata usmrcená podle této výjimky ani výrobky z nich nesmějí být předmětem obchodní činnosti, mohou však být žadatelem využita za podmínek uvedených dále.
5. Žadatel nahlásí Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí, elektronickou poštou do 3 dnů od usmrcení každého bobra datum a hodinu usmrcení, místo usmrcení, jméno lovce, způsob lovu, počet ulovených kusů, jejich pohlaví a hmotnost v nevyvrženém stavu. Hlášení bude dále obsahovat informaci o tom, jak bude s usmrceným jedincem naloženo. Pokud nebude se správním orgánem dohodnuto jinak, usmrcený jedinec musí být k dispozici 48 hodin od doručení hlášení správnímu orgánu a musí být udržován v takovém stavu, aby bylo možné případně odebrat tkáňové vzorky pro potřeby výzkumu.
6. Každoročně po dobu platnosti výjimky žadatel předloží odboru životního prostředí Krajského úřadu Jihomoravského kraje zprávu o počtu bobrů usmrcených podle této výjimky. Zpráva bude předložena vždy nejpozději do 31. prosince daného roku a bude obsahovat souhrnné údaje specifikované v bodu č. 5.
7. Orgán ochrany přírody si vyhrazuje právo fyzické kontroly dodržování podmínek tohoto rozhodnutí. Nedodržení těchto podmínek může být důvodem ke zrušení výjimky a použití sankcí podle platných právních předpisů.
8. Tato výjimka platí od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí do 31. prosince 2023.

Tímto rozhodnutím nejsou dotčeny ochranné podmínky zvláště chráněných území, základní ochranné podmínky ostatních zvláště chráněných druhů ani ostatní ustanovení zákona.

II.

Podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona se žadateli

nepovoluje výjimka

ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů ke škodlivým zásahům do přirozeného vývoje bobra evropského (*Castor fiber*) na území přírodní rezervace Šumický rybník v k. ú. Šumice a přírodní památky Troskotovický dolní rybník v k. ú. Troskotovice.

III.

Podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu se

zastavuje řízení

ve věci povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů ke škodlivým zásahům do přirozeného vývoje bobra evropského (*Castor fiber*) na rybnících Šibeník (velký i malý), Mušlovský horní, Mušlovský dolní a Nový v k. ú. Mikulov a na rybníku Pod mlýnem v k. ú. Sedlec, neboť pro tato území je podaná žádost zjevně právně nepřijatelná.

Účastník řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu: Rybníkářství Pohořelice a. s., Vídeňská 717, 691 23 Pohořelice, IČ 46961062.

Odůvodnění:

Podáním ze dne 28. listopadu 2018 požádalo Rybníkářství Pohořelice a. s., Vídeňská 717, 691 23 Pohořelice, o povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů stanovených § 50 zákona pro účely odstřelu bobra evropského (*Castor fiber*) na těchto rybnících:

- Jaroslavické rybníky v k. ú. Jaroslavice (zahrnují rybníky Jaroslavický dolní, Jaroslavický horní, výtažníky A – F, komory a sádky)
- Týnský rybník v k. ú. Moravský Krumlov a Rybníky (zahrnuje rybník a přítokovou stoku)
- rybníky pohořelické pánve v k. ú. Pohořelice, Nová Ves u Pohořelice, Vlasatice, Branišovice, Šumice, Troskotovice a Litobratřice (zahrnují celý areál Velkého Dvora, rybníky Starý, Vrkoč, Čahoun, Nohavice, Zarostlý, Rýžoviště, Novoveský, Vlasatický, Křížový, Branišovický dolní, Branišovický horní, Pohořelický, Šumický dolní, Šumický horní, Troskotovický dolní, Troskotovický horní a všechny Litobratřické rybníky)
- rybníky na Mikulovsku v k. ú. Mikulov, Sedlec u Mikulova a Hlohovec (zahrnují velký i malý Šibeník, rybníky Mušlovský horní, Mušlovský dolní, Nový u Mikulova, Pod Mlýnem, Výtopa a výtažníky pod Nesytem)
- rybníky na Břeclavsku v k. ú. Kostice a Moravský Žižkov (zahrnují rybníky Kostický a Žižkovský)
- rybníky na Vyškovsku v k. ú. Ivanovice na Hané, Moravské Prusy a Uhřice (zahrnují rybníky Ivanovický, Moravskopruský a Uhřický)

Žadatel svůj záměr souhrnně zdůvodnil škodami, které bobři způsobují jednak hrabáním nor v hrázích rybníků, jednak poškozováním dřevěných součástí vypustných zařízení. Vedle těchto přímých škod vznikají snížením stability a bezpečnosti hrází druhotná rizika pro níže položená území, která jsou ohrožena zaplavením. S poškozováním hrází často souvisí škody na dalším majetku, nejčastěji zpevněných komunikacích. Jako příklad jsou v žádosti uvedeny panelová cesta na boční hrázi rybníka Starého, asfaltová komunikace u výtažníků ve Velkém Dvoře, komunikace kolem všech výtažníků nad Vrkočem nebo komunikace a boční hráz Vrkoče u Mlýnského náhonu. K tomu přistupují škody na břehových porostech a náhradních výsadbách dřevin.

Následným podáním ze dne 13.12.2018 rozšířilo Rybníkářství Pohořelice a. s. svou žádost o možnost odchytu bobrů do pastí.

Účastníci řízení

Dnem podání žádosti bylo ve smyslu § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení pro výše uvedený účel, o čemž byli uvědoměni všichni známí účastníci řízení. Rybníky Šibeník, Mušlovský horní, Mušlovský dolní a Nový v k. ú. Mikulov a rybník Pod mlýnem v k. ú. Sedlec se nacházejí v CHKO Pálava, kde orgánem ochrany přírody kompetentním k vydání výjimky je ve smyslu ustanovení § 78 odst. 1 zákona AOPK ČR, Správa CHKO Pálava. Z tohoto důvodu správní orgán v souladu s ustanovením § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu výrokem č. III tohoto rozhodnutí pro uvedené lokality řízení zastavil, neboť podaná žádost je v tomto případě zjevně právně nepřipustná.

Ve smyslu ustanovení § 71 odst. 3 zákona jsou obce ve svém územním obvodu účastníky všech řízení vedených podle tohoto zákona, pokud v téže věci nerozhodují jako orgány ochrany přírody. Na základě tohoto ustanovení mají postavení účastníka předmětného řízení Město Moravský Krumlov, Město Pohořelice, Město Ivanovice na Hané, Městys Troskotovice, Obec Jaroslavice, Obec Rybníky, Obec Nová Ves, Obec Vlasatice, Obec Branišovice, Obec Šumice, Obec Litobratřice, Obec Sedlec u Mikulova, Obec Hlohovec, Obec Kostice, Obec Moravský Žižkov, Obec Prusy-Boškůvky a Obec Uhřice. Vzhledem k zastavení řízení podle výroku III tohoto rozhodnutí není účastníkem řízení Město Mikulov.

O zahájení řízení byla rovněž informována Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka, Lidická 25/27, 602 00 Brno (dále též ČSO), která ve smyslu ustanovení § 70 odst. 2 zákona požádala o podávání informací o zahajovaných řízeních podle tohoto zákona a u níž věcná specifikace žádosti

odpovídá předmětu tohoto řízení. Podáním ze dne 14.12.2018, tedy v zákonem stanovené lhůtě, oznámila ČSO účast v tomto řízení.

Podklady rozhodnutí

V oznámení o zahájení řízení správní orgán informoval jeho účastníky o možnosti činit ve správním řízení úkony ve smyslu § 36, 37 a 38 správního řádu, zejména pak o právu nahlížet do spisu, vyjádřit své stanovisko, seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim, navrhnout důkazy a činit jiné návrhy. Lhůtu pro shromažďování podkladů rozhodnutí stanovil správní orgán do 09.01.2019 a uvedl, že pokud do konce této lhůty nezíská žádné další podklady, přistoupí bez dalšího k vydání rozhodnutí. V opačném případě měla být účastníkům řízení dána možnost seznámit se s nově pořízenými podklady a vyjádřit se k nim. Své vyjádření k žádosti zaslala dne 09.01.2019 datovou schránkou ČSO. Obsah tohoto vyjádření i vypořádání vznesených námitek jsou uvedeny níže.

Po shromáždění uvedených podkladů poskytl správní orgán přípisem ze dne 14.01.2019 účastníkům řízení možnost se s obsahem spisu seznámit a uplatnit své připomínky do 05.02.2019. V této lhůtě obdržel správní orgán pouze odpověď Rybníkářství Pohořelice a. s. na vyjádření České společnosti ornitologické, jejíž obsah je rovněž podrobněji rozveden dále.

Samostatným podáním ze dne 11.04.2017, tedy mimo rámec tohoto řízení, zaslal žadatel zdejšímu správnímu orgánu přehled škod způsobených bobrem na rybnících, které obhospodařuje. Podle vyjádření žadatele obsahuje tento seznam pouze škody většího rozsahu způsobené na hrázích a nezahrnuje menší škody na stokách, drobné škody na dřevěných částech technického vybavení rybníků či škody na porostech. Soupis škod obsahuje jednak ty, které už byly sanovány a u nichž jsou náklady přesně vyčísleny, jednak škody, jejichž oprava byla v té době teprve plánována a kde cena oprav nebyla ještě stanovena nebo byla jen odhadnuta. V souhrnu výčet obsahuje asi 20 rybníků s náklady na jednotlivé sanace od několika desítek tisíc až do výše téměř 8 milionů Kč. Rybníky uvedené v tomto přehledu škod se z větší části kryjí s těmi, pro něž je požadována výjimka k usmrcování bobra a s tímto řízením tak přímo souvisí. Správní orgán proto tento dokument vložil do spisu jako jeden z významných podkladů rozhodnutí.

Předmětné řízení zahrnuje několik desítek lokalit rozmístěných ve správních obvodech všech tří pracovišť Jihomoravského kraje a svým rozsahem i zaměřením (nepočítáme-li řízení o výjimce k usmrcování bobra vedeného v r. 2017 pro Pouzdřanský rybník) je precedentním. V jeho průběhu vyvstala řada sporných otázek týkajících se jak rozsahu výjimky, tak podmínek, za kterých by mohla být povolena. Z tohoto důvodu si správní orgán vyžádal odborné stanovisko AOPK ČR, které mělo být jedním z podkladů pro formulaci výrokové části rozhodnutí. Toto stanovisko vzniklo na základě předchozí společné pochůzky zástupce AOPK ČR s pracovníkem krajského úřadu a zdejší správní orgán je obdržel 02.04.2019.

Novým oznámením vyhotoveným dne 12.04.2019 poskytl správní orgán účastníkům řízení možnost seznámit se s kompletními podklady rozhodnutí a na tyto podklady reagovat. O zaslání nově získaných podkladů požádala podáním ze dne 24.04.2019 Jihomoravská pobočka České společnosti ornitologické, již byly tyto materiály zaslány 06.05.2019 elektronickou poštou.

Rozsah povolované výjimky

Výchozí úvahou při posouzení žádosti bylo stanovení kritérií, podle kterých by na jednotlivých rybnících byla vyhodnocena naléhavost výjimky. Jedním z možných přístupů, který koresponduje i s rozsahem podané žádosti, je princip prevence škody na vodních dílech. Podle něj by výjimka měla být povolena na všech rybnících, tedy i na těch, kde škoda dosud nevznikla. Tento názor nachází oporu v argumentech, podle kterých již samotná přítomnost bobrů na rybníku s sebou nese významné riziko vzniku škody, která pak zpravidla mívá značný ekonomický nebo bezpečnostní dopad. Výjimka by v tomto případě byla okamžitě použitelná, kdykoli se objeví riziko vzniku takové škody. V případě, že by bobr nebyl na dané lokalitě přítomen, zůstala by (vzhledem ke striktní vazbě

výjimky na katastr rybníka a pásmo 100 m od jeho břehu) tato výjimka nenaplněna. Proti této filozofii stojí názor, podle něž by usmrcování bobrů mělo být povoleno jen na rybnících, kde škoda už reálně vzniká, případně tam, kde je vysoká míra rizika vzniku takové škody. Pokud by následně bobr způsobil škodu na dalších rybnících, byla by tato situace řešena individuálním řízením o výjimce. Vzhledem k tomu, že v podmínkách Jihomoravského kraje dosud neproběhlo precedentní řízení, kde by tato otázka byla uspokojivě zodpovězena, vyžádal si správní orgán jako podpůrný podklad odborné stanovisko AOPK ČR (viz výše). Závěr stanoviska obsahuje doporučení, aby u rybníků, kde dosud nebyl zaznamenán konflikt s bobry, byla vyhodnocena míra rizika osídlení bobry, a to jak pro vlastní rybník, tak pro případnou zástavbu a infrastrukturu v okolí rybníka. Výjimka by pak měla být povolena až na základě takové úvahy. Ve svém stanovisku AOPK ČR zároveň rozvádí technické parametry rybníka, případně jeho další vlastnosti, které mohou ovlivnit chování bobrů a tím i míru rizika vzniku škody.

Na základě stanoviska AOPK ČR a znalosti lokalit ze správní praxe dospěl správní orgán k závěru, že výjimku lze povolit na rybnících uvedených ve výroku I. tohoto rozhodnutí. Většina z těchto rybníků je také uvedena v přehledu škod, které Rybníkářství Pohořelice zaslalo zdejšímu správnímu orgánu v roce 2017. Pro tyto lokality vydal správní orgán výjimku rozhodnutím v části věci podle § 148 odst. 1 písm. b) správního řádu, protože zde není pochyb o naplnění zákonných podmínek pro povolení výjimky.

V případě rybníků Novoveský, Branišovický horní, Pohořelický, Šumický dolní, Troskotovický horní, Litobratřický horní, prostřední a dolní, Výtopa, Žižkovský, Ivanovický, Moravskopruský a Uhřický nebyla tímto rozhodnutím výjimka povolena. V dalším průběhu řízení musí žadatel prokázat, že na těchto lokalitách bobr škodu způsobuje nebo že zde hrozí významné riziko jejího vzniku. K výjimce pro tyto rybníky vydá zdejší správní orgán v souladu s ustanovením § 148 odst. 2 správního řádu rozhodnutí ve zbytku věci po doplnění potřebných podkladů a po nabytí právní moci rozhodnutí v části věci.

Šumický horní rybník a Troskotovický dolní rybník jsou zvláště chráněná území, proto zde správní orgán výjimku nepovolil, navíc zde výskyt bobra nebyl dosud evidován. Pro povolení výjimky ze základních podmínek ochrany na těchto lokalitách je, podobně jako u předchozích rybníků, nezbytné prokázání vzniku škody nebo jejího závažného rizika. Vedle toho však musí být vydána výjimka ze zákazů ve zvláště chráněných územích podle § 43 zákona, u přírodní památky Troskotovický dolní rybník pak též souhlas s činnostmi stanovenými v bližších ochranných podmínkách. O výjimky a souhlasy pro tato dvě území je možné požádat samostatnou žádostí.

V případě Kostického rybníka je škoda způsobená bobry zřejmá. Tento rybník je nicméně součástí EVL Soutok – Podluží, v níž je bobr evropský předmětem ochrany. Z tohoto důvodu bude žadatel před rozhodnutím o výjimce vyzván k doložení vyjádření hodnotitele, který je držitelem příslušné autorizace.

V mapových zákresech, které byly přiloženy k žádosti, jsou spolu s ostatními rybníky graficky vyznačeny také rybník Kačenka v k. ú. Suchohrdly, Úvalský rybník v k. ú. Úvaly a Alah 1 v k. ú. Valtice. Tyto rybníky však nejsou v samotné žádosti uvedeny, proto je správní orgán do řízení o výjimce nezahrnul.

Naplnění zákonných podmínek pro povolení výjimky podle výroku I.

Při posouzení žádosti se orgán ochrany přírody zabýval naplněním zákonných podmínek pro vydání výjimky. Pro povolení výjimky vydávané pro jakýkoli zvláště chráněný druh musí být vždy naplněna podmínka převahy daného veřejného zájmu nad zájmy ochrany přírody. V případě druhů chráněných evropskou legislativou pak musí být splněny také další podmínky stanovené § 56 odst. 1 zákona, tzn. musí být dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona, musí být prokázána neexistence jiného uspokojivého řešení a povolovaná činnost nesmí ovlivnit dosažení či udržení příznivého stavu daného druhu z hlediska ochrany. Protože bobr evropský spadá pod legislativní ochranu EU, byla žádost posuzována podle těchto podmínek. Odborné části odůvodnění byly průběžně konzultovány

s AOPK ČR, RNDr. Jitkou Uhlíkovou, Ph. D., koordinátorem realizace Programu péče o bobra evropského v ČR.

Specifikace a posouzení převahy povolované aktivity nad zájmy ochrany přírody

Posouzením žádosti dospěl správní orgán k závěru, že předmětný záměr jednoznačně naplňuje znaky činnosti specifikované v ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) zákona, neboť jeho hlavním účelem je zamezení vzniku závažné škody na majetku žadatele. Tento aspekt je ze shromážděných podkladů zřetelný a situace na některých lokalitách je správnímu orgánu známa i z dřívější správní činnosti, proto o ní nemá pochybnost. Stejně jako na předmětných lokalitách je známo poškozování hrází či technického vybavení i na rybnících, které nejsou v užívání žadatele. Lze tedy konstatovat, že potenciální riziko tohoto typu škod hrozí na všech rybnících, kde se bobři vyskytují. Je rovněž nepochybné, že pokračujícím poškozováním hrází by došlo ke znehodnocení finančních prostředků, které již byly v minulých letech na sanaci škod vynaloženy a které v některých případech dosahují řádu milionů korun.

Vedle prevence škod je třeba vzít v úvahu i otázku bezpečného provozu rybníků. V poškozených místech hrází může docházet k průsaku vody a tím k podmáčení sousedních pozemků, v případě protržení poškozené hráze mohou být níže položené pozemky zaplaveny a někdy může být ohrožena i veřejná bezpečnost. Reálná je rovněž ztráta na rybí obsádce. Bezpečnostní riziko představují také propadlé kaverny v hrází, které při pohybu osob nebo při údržbě hráze mohou být příčinou zranění osob nebo poškození techniky. Tím, že eliminace bobrů má vzniku všech těchto rizik předejít, naplňuje charakteristiky aktivity specifikované v ustanovení § 56 odst. 2 písm. c) zákona.

Základní podmínkou, která musí být splněna při povolení každé výjimky ze základních podmínek zvláště chráněných druhů, je převaha daného veřejného zájmu nad zájmy ochrany přírody. Podstatou každého řízení o druhové výjimce je tedy konfrontace společenského přínosu povolované aktivity a ztráty pro předmětný zvláště chráněný druh. V případě bobra evropského hovoří ve prospěch povolovaného záměru skutečnost, že populace bobrů je na jižní Moravě rozšířena plošně a lze ji považovat za stabilní. Trvalá eliminace bobrů z prostoru rybníka (a případně dalších doprovodných objektů, kde hrozí vznik významných škod nebo bezpečnostních rizik) lze v měřítku areálu jejich rozšíření považovat za zásah, který nemůže negativně ovlivnit z hlediska ochrany příznivý stav této populace. Většina z předmětných rybníků je svou rozlohou menší, než je průměrné teritorium jedné bobří rodiny. Lze tedy předpokládat, že reálný vliv odstřelu či odchytu na početnost bobrů na jižní Moravě bude nevýznamný. Ve prospěch udržení rybníků v provozuschopném stavu hovoří i fakt, že každý rybník je ze zákona významným krajinným prvkem a zpravidla biotopem celé řady druhů rostlin a živočichů, zejména vodních a bahenních rostlin, na vodu vázaných bezobratlých živočichů, ryb, obojživelníků a ptáků. Řádným provozem rybníka je přímo podmíněno i zachování jeho dalších významných funkcí, např. stabilizace hladiny podzemní vody, retence vody v krajině, retence živin a pevných splavenin v kontextu samočištění vody, v některých případech též možná rekreace obyvatel atd.

Neexistence jiného uspokojivého řešení

Při posouzení této podmínky se správní orgán zabýval alternativními možnostmi, které by mohly zabránit poškození hrází a předejít tak uvedeným bezpečnostním rizikům i následným výdajům na sanaci škod. Každé takové opatření je však funkční pouze v případě, že účinně zabrání bobrům v přístupu k hrázím. Alternativou k usmrcování bobrů by proto mohlo být technické zabezpečení vodního díla způsobem, který by zabránil bobrům v hrabání nor. Na preventivní opatření proti vzniku škod či na nápravu škod způsobených bobrem evropským je možné získat finanční podporu ve stávajícím programovém období 2014 – 2020 Operačního programu Životní prostředí (dále jen „OPŽP“). Konkrétně je možné získat dotaci v rámci prioritní osy 4 na předcházení, minimalizaci a nápravu škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů na majetku. Podmínkou, která zásadně omezuje použitelnost tohoto titulu, je poskytnutí finančního příspěvku pouze na rybníky

v zóně A a v zóně B dle Programu péče o bobra evropského v České republice, pokud se nacházejí v chráněných územích a pokud na nich orgán ochrany přírody eliminaci bobrů nepovolil.

Další omezující podmínkou tohoto dotačního titulu, která platí pro subjekty podnikající v oblasti akvakultury (tj. podnikající v produkčním rybářství), je omezení výše poskytnutých prostředků v podobě tzv. pravidla „de minimis“. To znamená, že jednomu subjektu podnikajícímu v produkčním rybářství může být poskytnuta finanční podpora v maximální výši 30 000 eur, a to za tři po sobě jdoucí účetní období. Vzhledem k finanční náročnosti zabezpečení rybníků je tato částka pro opravu a rekonstrukci více vodních nádrží ve vlastnictví jednoho subjektu nedostačující.

Současné nastavení OPŽP v kontextu škod způsobených bobrem umožňuje opravu hrází nebo břehů rybníků a aplikaci preventivního opatření v podobě rovnániny či těžkého kamenného záhozu pouze za situace, kdy je hráz vodního díla již prokazatelně bobry poškozena. Není zde tedy možná dotace na preventivní zabezpečení kamenným opevněním u rybníka, na kterém se bobři nevyskytují nebo na kterém ještě nezpůsobili škodu v hrázi či břehu vodní nádrže. Na takovéto vodní nádrži se jako preventivní opatření hradí pouze pletivo (instalace do hráze jako ochrana proti tvorbě nor) či klamač (tzv. beaver deceiver). Z výše uvedeného je zřejmé, že předmětný dotační titul je nevyužitelný pro plošnou rekonstrukci či zabezpečení rybníků mimo zónu A a mimo chráněná území.

Dosavadní praxe nicméně ukazuje, že ani technické zabezpečení hrází proti bobrům nemusí být dostatečně účinné. V r. 2017 vydal na základě žádosti Rybníkářství Pohořelice a. s. zdejší správní orgán výjimku kodchytu a usmrcování bobrů na Pouzdřanském rybníku. Šetřením na místě bylo zjištěno, že obvodové hráze byly opevněny po celé délce lomovým kamenem, avšak bobři zakládali vstup do nory pod úroveň paty hráze a pod opevněním se dokázali podhrabat. Pokud by tedy mělo být použito účinné technické zabezpečení, musela by vrstva lomového kamene či ochranná síť přesahovat až do určité vzdálenosti na dno rybníka, nebo by součástí opatření musela být bariéra zapuštěná v místě paty hráze do dostatečné hloubky pod úroveň dna. Lze předpokládat, že v porovnání s cenou prosté rekonstrukce hrází s následnou pokládkou lomového kamene by takové řešení znamenalo náklady ještě výrazně vyšší. Takovéto opatření je tedy alternativou pouze teoretickou, neboť nenaplňuje důležitý znak, a tím je dostupnost a uspokojivost použitého řešení. I v případě, že by náklady na toto opatření byly hrazeny z dotačních titulů, je účelnost takto vynaložených společenských prostředků značně diskutabilní. Správní orgán zastává názor, že ochrana zvláště chráněných druhů by neměla být prosazována na nejvyšší dosažitelné úrovni, ale měla by vždy pragmaticky stanovit rozumnou míru, kdy ústupky nebo naopak vynaložené náklady ve prospěch těchto druhů přinesou odpovídající efekt.

S otázkou alternativního řešení souvisí i možnost finanční kompenzace vzniklé škody. V této souvislosti je třeba připomenout, že podle zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, v platném znění, lze škody způsobené bobrem evropským hradit. Věcný rozsah škod, na které se citovaný zákon vztahuje, je však omezen pouze na škody na nesklizených polních plodinách nebo na trvalých porostech. Škody na jiném typu majetku podle současné právní úpravy hradit nelze. Tento fakt považuje správní orgán za jeden z významných argumentů ve prospěch výjimky a potažmo účinnější prevence škod.

K otázce finanční kompenzace lze uvést též možnost náhrady za ztížení zemědělského nebo lesnického hospodaření podle § 58 zákona. Tento institut přiznává vlastníku rybníka právo na náhradu újmy v případě, že tato újma vznikne v důsledku omezení vyplývajícího z části třetí až páté zákona včetně prováděcích předpisů nebo rozhodnutí vydaného na jejich základě. V daném případě se však nejedná o vznik újmy v důsledku omezeného hospodaření, ale o vznik škody způsobené bobrem na rybníku jako vodním díle s případnými negativními dopady na rybí obsádku. Z tohoto důvodu není možné tento finanční nástroj použít.

Udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany

Při posouzení, zda daný záměr ovlivní udržení populace bobra evropského v příznivém stavu, použil správní orgán jako výchozí podklad Program péče o bobra evropského v ČR (dále jen Program péče). Tento dokument je koncepcí managementu předmětného druhu v ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR byl schválen v říjnu 2013 a jeho realizací je pověřena AOPK ČR. Stěžejní částí Programu péče je tzv. zonace diferencované ochrany, tj. rozdělení území ČR na zóny A, B a C. Přístup k ochraně předmětného druhu v jednotlivých zónách se liší dle míry rizika vzniku závažných škod. Zóna A (asi 1% území ČR) je z větší části tvořena lokalitami soustavy Natura 2000, v nichž je bobr předmětem ochrany. V této zóně je hlavním záměrem ochrana a rozvoj přítomného bobřího osídlení. V zóně C, která zahrnuje především jihočeský region (cca 13 % území ČR), je výskyt druhu vzhledem k riziku vzniku závažných škod na rybníčních soustavách nežádoucí. Na zbývajícím území, v tzv. zóně B (cca 86 % území ČR), není cílem umožnit vznik plošného osídlení, ale vyváženě vytvářet podmínky pro řešení závažných dopadů na hospodářskou činnost, správu a využívání krajiny a zároveň umožnit výskyt druhu na lokalitách, kde k závažným škodám nedochází. Praktický management druhu má spočívat v kombinaci technických opatření a eliminace bobrů na místech, kde hrozí závažnější škody či ohrožení veřejné bezpečnosti nebo tam, kde technická opatření nelze aplikovat. Takovými lokalitami jsou vodní nádrže, na kterých činnost bobrů ohrožuje jejich bezpečnost a negativně ovlivňuje jejich provozní spolehlivost. V některých případech může narušení vodních nádrží ohrožovat i veřejnou bezpečnost či infrastrukturu, například komunikace.

Náprava bobrem způsobených škod vyžaduje velké množství finančních prostředků. To je zřejmé jak z předloženého vyčíslení nákladů vynaložených Rybníkářstvem Pohořelice na opravu rybníků, tak z analýzy, kterou zpracovala AOPK ČR a jejíž výsledky byly publikovány v červnovém čísle 2017 časopisu Ochrana přírody. Cílem této analýzy bylo zjištění finančního rozsahu škod, které bobr evropský způsobil v období let 2010 – 2016 na vodních dílech. Dle údajů získaných v tomto šestiletém období způsobil bobr na rybnících škodu za přibližně 24,6 milionů korun. Jak je však v článku uvedeno, výsledky, které byly takto získány, nelze považovat za zcela reprezentativní z hlediska celého území České republiky. Informace o míře škod na vodních nádržích používaných k produkci ryb byly získány od subjektů, které hospodaří přibližně na 11.000 ha vodních ploch. Tyto subjekty náleží mezi hlavní producenty sladkovodních ryb u nás a jejich vodní nádrže se nachází v oblastech s trvalým osídlením bobry. Na území ČR je k produkci ryb využíváno celkem přibližně 42.000 ha vodních ploch, takže informace byly získány jen asi z jejich jedné čtvrtiny. Zde je nutno zohlednit skutečnost, že v současnosti je bobrem plošně osídlena většina území Moravy, avšak v Čechách není dosud plošně osídlena jejich východní, střední a jižní část. V těchto oblastech tedy zatím bobří nepůsobí škody na vodních dílech. Např. v Jihočeském kraji je hlavním producentem sladkovodních ryb Rybníkářství Třeboň a. s. hospodařící na přibližně 8 000 ha vodních ploch, které nejsou v analýze zahrnuty.

Na našem území je přibližně 24 000 rybníků o celkové rozloze, jak už bylo uvedeno, 42 tisíc hektarů. V řadě případů se jedná o historické rybníky postrádající takové opevnění hráze či břehů, které by znemožňovalo hloubení bobřích nor. Současně není reálné, že by v brzké době došlo k plošné rekonstrukci rybníků a k jejich zabezpečení, které by znemožnilo narušení jejich stability a funkčnosti bobry. Subjekty vlastníci rybníky nedisponují finančními prostředky na takovou čistě preventivní plošnou přestavbu a neumožňují to ani dostupné dotační tituly. V posledních dvou letech jsou z dostupných informací známy dva případy, kdy došlo u rybníka k protržení hráze kvůli narušení bobřími norami, z dřívějších let je znám např. případ protržení hráze po poškození bobrem mezi rybníky v soustavě Hodonín – Písečná.

Podle údajů AOPK ČR velikost populace bobra evropského na území České republiky narůstá. V roce 2011 byla jeho početnost odhadována na 3500 jedinců, v současné době lze očekávat početnost vyšší než 6000 jedinců. Eliminace bobřího osídlení na vybraných lokalitách neovlivní pozitivní růstový trend naší populace tohoto druhu a udržení jejího příznivého stavu z hlediska ochrany. Předmětné rybníky se nacházejí v oblasti, která je na našem území v novodobé historii bobrem evropským nejdéle

osídlena. Bobři ve zdejší regionu začali vytvářet trvalé osídlení již v 80. letech 20. století. V současné době je osídlení bobrem v této oblasti plošné a stabilizované a mladí jedinci již obtížně nacházejí volná a vhodná teritoria pro svou vlastní existenci.

Předmětné rybníky se podle Programu péče nachází v zóně B, kde se předpokládá diferencovaný přístup k ochraně bobra podle povahy střetu s jinými aktivitami. Poškození hrází, jehož příkladem je již zmíněný Pouzdřanský rybník, lze považovat za modelový případ kolize mezi ochranou druhu na jedné straně a bezpečností a ekonomikou provozu rybníka na straně druhé. Lokální eliminace bobrů je tedy v tomto případě zcela v souladu s koncepcí jeho plošné ochrany.

Při vydávání výjimky vzal správní orgán v úvahu i obdobné výjimky vydané dosud v České republice nebo okolních státech, které mohou poskytnout údaje o různých koncepcích ochrany a jejich výsledcích. Z okolních zemí má zřejmě nejlépe propracovaný management bobra evropského Bavorsko, kde se tento systém vyvíjí už od roku 1996. Odhad početnosti bavorské populace bobrů je 20 000 jedinců, což je počet, kterému by se podle současných modelů mohla v brzké budoucnosti přiblížit i naše populace v případě, že nebude ve větším plošném rozsahu početně regulována. Vzhledem k tomu, že Bavorsko je rozlohou a biotopovou nabídkou podobné České republice, je tento modelový odhad početnosti reálný. Bavorská vláda povolila úředním aktem, který má obecnou platnost, lov bobrů u čistíren odpadních vod, malých vodních elektráren a protipovodňových hrází. Okresům je nadto povoleno definovat např. rybochovná zařízení, na kterých bude lov možný také. K lovu bobrů podle této obecné výjimky již tedy není třeba žádných individuálních povolení. Lov bobrů na rybnících je nadále povolován individuálními výjimkami, a to firmám, které mají chov a prodej ryb jako předmět podnikatelské činnosti. Lov bobrů je dále povolován tam, kde by narušením rybníků došlo k velkým ekonomickým škodám či k ohrožení veřejné bezpečnosti a zdraví obyvatel. V roce 2016 bylo v Bavorsku uloveno nebo odchyceno a následně usmrceno 1400 bobrů. Toto číslo se v průběhu let mírně navyšuje. Jedná se o bobry, kteří byli uloveni na rybnících, u ČOV, MVE nebo kteří svou činností ohrožovali komunikace.

V ČR byl podle údajů AOPK ČR v zóně B do dnešního dne povolen lov bobrů na 34 lokalitách v šesti krajích. Na 33 lokalitách se jednalo o lov na rybnících, kde bobr norami narušil stabilitu hráze či břehu rybníka. V rámci předmětných 34 lokalit bylo do současnosti uloveno 41 bobrů na 16 lokalitách. Na základě povolených výjimek bylo ve Zlínském kraji v letech 2012 - 2015 uloveno 5 bobrů na 2 lokalitách, v Plzeňském kraji bylo v letech 2014 - 2019 uloveno 30 bobrů na 11 lokalitách v rámci 27 lokalit s povoleným odlovem a v Karlovarském kraji byli na jedné lokalitě uloveni do současnosti 2 bobři. V Jihočeském kraji byl do dnešního dne na jedné lokalitě uloven 1 jedinec. V Olomouckém kraji nebyl uloven žádný bobr na dvou lokalitách s povoleným lovem. V Jihomoravském kraji, na základě výjimky povolené Rybníkářství Pohořelice a. s. v roce 2017 pro Pouzdřanský rybník, byli za dosavadní dobu její platnosti zastřeleni tři bobři.

Údaje poskytnuté AOPK ČR jsou dokladem toho, že regulovaný odstřel bobrů omezený na specifické a odůvodněné případy nemá potenciál populaci bobrů jakkoli ohrozit či vůbec početně ovlivnit.

Podmínky rozhodnutí

Pro realizaci záměru stanovil správní orgán závazné podmínky, které jsou uvedeny ve výroku rozhodnutí.

Stometrové pásmo kolem hranic rybníků a přítokové stoky Týnského rybníka stanovené v podmínce č. 1 má umožnit lepší zajištění a organizaci lovu. Rozšíření prostoru pro lov nad uvedený rámec považuje správní orgán již za nadbytečné z hlediska prostorového chování bobrů a účelu, pro který je výjimka povolena.

Povolený způsob usmrcení podle podmínky č. 2 vychází ze žádosti, kde je požadováno povolení odstřelu bobrů a jejího pozdějšího rozšíření o možnost odchytu bobrů do živochytných pastí. Pro účely výjimky povolil správní orgán usmrcování odstřelem, a to jako přímý způsob lovu i jako způsob usmrcení v kombinaci s odchycem do pastí. Smyslem takto specifikované podmínky je zajistit

použití obvyklých metod lovu a zároveň dosáhnout jeho potřebné účinnosti. Z praxe je známo, že odchyt bobrů do pastí je výrazně efektivnější než jejich přímý odstřel, což potvrzují například i zkušenosti s lovem a odchycem bobrů v Bavorsku. Možnost vypouštění odchycených bobrů na jiných lokalitách správní orgán vyloučil jako organizačně i administrativně náročnou metodu, která z hlediska přínosu pro populaci bobrů nemá v současnosti již praktický význam (viz předchozí text). Pro odchyt a usmrcování bobrů jsou dále stanoveny základní podmínky, které mají omezit týrání odchycených zvířat. Používání pastí v průběhu denního cyklu bylo stanoveno na základě konzultace s RNDr. Uhlíkovou z AOPK ČR a vychází z praktických zkušeností získaných Ing. Alešem Vorlem, Ph.D., pracovníkem České zemědělské univerzity v Praze, který se výzkumu bobrů dlouhodobě věnuje. Pravděpodobnost chycení bobra do pasti je výrazně vyšší v noci, proto mohou být pasti otevřeny nebo nalíčeny v době mezi západem a východem slunce. V tuto dobu není stanovena povinnost kontroly pastí, protože přítomnost člověka by výrazně snižovala šanci na chycení bobra. Přes den mají být pasti uzavřeny, protože v tuto dobu je pravděpodobnost chycení bobrů minimální. Zůstává však riziko chycení zvířat jiných druhů, které bude uzavřením pastí eliminováno.

Pro nakládání s usmrcenými bobry nestanovil správní orgán žádné zvláštní podmínky a je ponecháno na žadateli, jak usmrcené jedince využije. Nakládání s usmrceným zvířetem je omezeno pouze podmínkou č. 5, která stanovuje žadateli povinnost oznámit do 3 dnů usmrcení každého bobra správnímu orgánu. Toto oznámení má především evidenční význam. Uchování kadáveru je dále nezbytné pro případ, že by bylo nutno odebrat biologický materiál pro potřeby výzkumu. Stanovenou lhůtu pro uchování kadáveru lze zkrátit včasným kontaktováním správního orgánu (např. telefonicky) a dohodou o případném odběru. Podmínka č. 4 vylučuje možnost využití usmrceného zvířete či produktů z něj pro obchodní účely, neboť smyslem výjimky je ochrana majetku, předcházení škodám a eliminace bezpečnostních rizik v souvislosti s činností bobra. Vzhledem k tomu, že bobra je zvláště chráněným živočichem v kategorii silně ohrožených druhů, je třeba vyloučit jakékoli neodůvodněné škodlivé zásahy do jeho ochranných podmínek nebo vedlejší motivaci, která by mohla vést ke zneužití výjimky.

Podmínky č. 6 a 7 mají zajistit, aby správní orgán dostával ucelené informace o aktivitách povolených touto výjimkou. K tomu mají sloužit vedle uvedených oznámení o usmrcení každého bobra i kontroly prováděné správním orgánem. Povinnost žadatele oznámit každoročně odboru životního prostředí Krajského úřadu Jihomoravského kraje činnosti provedené na základě této výjimky vychází také z informační povinnosti orgánu ochrany přírody stanovené § 56 odst. 6, podle níž správní orgán oznamuje Ministerstvu životního prostředí ČR zásahy provedené na základě povolených výjimek. Údaje žadatele budou sloužit jako podklad pro toto oznámení a zároveň poskytnou orgánu ochrany přírody zpětné informace o využití výjimky.

Platnost výjimky omezil správní orgán datem 31. prosince 2023. Pětileté období platnosti bylo stanoveno s ohledem na skutečnost, že rozšíření bobra evropského v regionu má stabilizovaný charakter a nelze v tomto ohledu očekávat zásadní změny krátkodobého charakteru. Z hlediska daného účelu bude mít povolovaná výjimka smysl jen tehdy, bude-li využívána dlouhodobě. Časové omezení platnosti výjimky považuje správní orgán nicméně za nezbytné, aby bylo možné v případném následujícím řízení reagovat na relevantní změny a poznatky z praxe, zejména pokud jde o efektivitu povolovaných opatření, specifikaci omezujících podmínek apod. Pětileté období platnosti výjimky je v obdobných řízeních obvyklé a správní orgán je v daném případě považuje za přiměřené.

Výjimka nestanovuje žádné limity v počtu ulovených bobrů. Tvorbu nor v hrázích a březích lze očekávat na každém rybníku, na kterém bobří nacházejí potravu. Jedná se o tzv. nory úkrytové, které slouží jako přechodný úkryt a v teritoriu bobrů se jich nachází velké množství (řádově desítky). Úkrytové nory mohou dosahovat délky od několika desítek centimetrů až po několik metrů a vzdálenost mezi nimi může být jeden či více metrů. Jiným typem nory je nora sídelní, která představuje trvalé bobří obydlí. Taková nora může být v teritoriu jedna, ale u početnějších rodin nelze vyloučit přítomnost většího počtu (nejčastěji dvou až tří) těchto nor. Jedná se o systém podzemních chodeb vedoucích z vody, v jejichž centru se nachází sídelní komora. Sídelní nora bývá

na rybnících velice často, ale ne vždy. Pro úplnost, jiným „morfologickým“ typem sídelní nory je tzv. polohrad, jehož přítomnost je, na rozdíl od nory, patrná na hrázích či březích rybníků i na povrchu terénu. Tento typ stavby narušuje hráze a břehy rybníků stejným způsobem jako klasická sídelní nora. Jedna rodina je tvořena nejčastěji 4 - 6 jedinci. I v případě eliminace celé rodiny bude teritorium obsazeno do jednoho až dvou let novými bobry, protože volná a úživná teritoria jsou v tomto regionu vzácná. Přítomnost jednoho bobra na lokalitě již představuje riziko vážného poškození hrází, neboť i solitérní jedinec si vytváří úkrytové nory. Má-li být proto prevence účinná, je nutno zajistit, aby byl rybník trvale prostý bobrů. Toho lze dosáhnout jen permanentním loveckým tlakem, jehož efektivnost by byla omezením počtu ulovených bobrů významně snížena. Ze stejných důvodů správní orgán nestanovil pro lov ani žádná sezónní omezení. Tento závěr nachází oporu ve výše uvedeném odborném stanovisku AOPK ČR, kde sezónní hájení bobrů mělo být posouzeno jako jeden ze sporných bodů výjimky. AOPK ČR k tomu uvádí, že pokud budou bobři v době rozmnožování hájení a rodičovský pár nebude včas odstraněn, navýší se počet bobrů na lokalitě v průměru o 2 – 3 jedince. Tím bude fakticky zvýšena náročnost lovu a snižována pravděpodobnost následné eliminace bobrů. Ze statistiky AOPK je zřejmá jednak malá úspěšnost lovu, jednak fakt, že větší je pravděpodobnost ulovení nedospělých jedinců. Z toho vyplývá velká pravděpodobnost přežití rodičovského páru na lokalitě, zatímco lovení budou s větší pravděpodobností právě mladí jedinci. S ohledem na tyto poznatky AOPK ČR považuje za technicky i organizačně snazší (a efektivnější) způsob úplné eliminace bobrů z prostoru rybníka jejich celoroční lov.

Dalším diskutovaným bodem bylo stanovení omezení lovu na vybraných rybnících na hráz a prostor do určité vzdálenosti od ní. Tento návrh se týkal rybníků, které mají pouze hlavní hráz zabírající relativně malý prostor a nemají boční hráze, obtokové stoky, náhony apod. Tím měl být bobrům poskytnut větší životní prostor v podobě břehů bez hrází, kde by nemohli způsobit škodu. K tomu AOPK ČR ve svém stanovisku uvádí, že pokud se nejedná o rybníky s rozlohou nad cca 30 ha, lze předpokládat, že součástí teritoria bobrů bude celý rybník. Omezení lovu na hráz by pouze snížilo efektivitu lovu, současně by ale neovlivnilo pohyb bobrů u hráze a nesnížilo riziko jejího narušení. Tento předpoklad vychází z faktu, že lov neprobíhá nepřetržitě a že bobři zakládají vchod do nory pod vodní hladinou. Z tohoto důvodu správní orgán nezahrnul do podmínek rozhodnutí ani toto zvažované zmírňující opatření.

Vypořádání námitek účastníků řízení

K žádosti Rybníkářství Pohořelice a. s. zaslala své vyjádření Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka, která se v tomto řízení přihlásila jako jeho účastník. V úvodu se ČSO zmínila o historii vyhubení bobra na našem území, v němž hlavní úlohu měl sehrát cílený odstřel. ČSO konstatovala, že s růstem populace bobra, jejíž početnost je dnes odhadována na víc jak 6.000 jedinců, přibývá i konfliktů mezi jeho ochranou a ekonomickými zájmy. Přesto ČSO nesouhlasí s povolením odstřelu, a to z těchto důvodů:

1. ČSO spatřuje riziko pro populaci bobrů v blízkosti evropsky významných lokalit, které spadají dle klasifikace Programu péče o bobra evropského v ČR do zóny A a k nimž patří Niva Dyje, Soutok – Podluží, Strážnická Morava a Morava - Chropýňský luh. Plošnějším odstřelem by mohlo dojít k destabilizaci populací v těchto lokalitách jejich izolací, snížení toku genů a zvýšení jejich náchylnosti k vymření. ČSO dále uvádí, že v posledních letech došlo k poklesu početnosti bobrů v EVL Soutok – Podluží z dosud nevysvětlených příčin. Zásahy proti bobrům by proto měly být postaveny na šetrnějších metodách prevence škod.
2. ČSO považuje výjimku povolenou pro uvedený počet rybníků za nepřiměřenou, označuje ji za plošnou a předpokládá, že v souvislosti s ní bude zavedeno zástřelné. Podle jejího názoru vznikne riziko nelegálního zpeněžování bobrů mimo povolené lokality prakticky na celém území jižní Moravy. ČSO v žádosti rovněž postrádá způsob evidence zástřelů a předávání informací orgánu ochrany přírody.

3. Podle ČSO chybí důkladnější zdůvodnění žádosti. Při povolování výjimky by mělo být zohledněno, zda se bobr aktuálně vyskytuje na rybnících, kde byly škody prokázány a na kterých z nich hrozí riziko zaplavení níže položených území. ČSO připouští tvrdší opatření pouze na vybraných rybnících, které mají potenciál vzniku závažnějších škod, na ostatních by pak měly být konflikty řešeny jinými (mírnějšími) dostupnými metodami.
4. Ve vyjádření ČSO je bobr označen jako významný činitel přirozené revitalizace říčních niv a mokřadů a přispívá tak k zadržování vody v krajině. Právě kvůli zadržování vody je důležitá jeho podpora v zemědělské krajině, která však musí být spojena s řešením konfliktních situací. ČSO připomíná, že výskyt bobra na jižní Moravě je přirozený a v historických dobách doložený.
5. Poslední poznámka se týká sdělení žadatele, podle něž v žádosti nejsou do způsobených škod zahrnuty škody na břehových porostech. ČSO se zde zabývá úvahou, zda větší škody na doprovodných dřevinách působí bobr či uživatel rybníků.

V závěru svého vyjádření ČSO opět zdůrazňuje, že přes existující problémy se škodami způsobenými bobrem na vodních dílech i neuspokojivé řešení jejich náhrad preferuje citlivější řešení střetů ochrany bobra se zájmy subjektů hospodařících na rybnících.

Na námítky ČSO reagoval žadatel podáním ze dne 31.01.2019. V něm uvádí, že sice nezpochybňuje přínos bobra pro pestrost krajiny, podle jeho názoru je však populace bobra na jižní Moravě na prudkém vzestupu, mimo jiné kvůli absenci přirozených nepřátel. V současné kulturní krajině s vysokou hustotou osídlení nelze střety s rychle se rozvíjející populací bobrů řešit citlivějším způsobem než fyzickou regulací početnosti. Přenos odchycených zvířat na jiné lokality žadatel odmítá pro obsazenost širšího regionu bobry i pro obtížnost projednání místa vypouštění s jeho vlastníky či uživateli. Žadatel rovněž odmítá spekulace ČSO o možném zneužití výjimky k nelegálnímu odstřelu nad rámec stanovených limitů. V další části textu se žadatel dovolává stejného práva na ochranu rybníků, jaké poskytuje Program péče jihočeským rybníkům spadajícím do zóny C. Značná část textu je věnována podrobnému výčtu různých typů škod způsobených bobrem, z nichž za nejzávažnější je považováno riziko protržení poškozené hráze, při němž kromě přímé škody na hrázi a na rybí obsádce může dojít i k závažným škodám na majetku, zdraví nebo i životech v zaplavené oblasti. Dalšími škodami, které způsobují bobři, je prokousávání dřevěných dluží, ucpávání odpadních potrubí, přehrazování naháněcích a odpadních stok a zatarasování bezpečnostních přelivů, které je nebezpečné zejména při převádění zvýšených průtoků a ohrožuje tak protipovodňovou funkci vodního díla. Žadatel zároveň připomíná, že odstranění uvedených škod je spojeno s finančními náklady, které však nelze hradit v režimu zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Závěrečná poznámka je směřována k odstraňování dřevin z tělesa hrází, které žadatel provádí jako svou zákonnou povinnost, toto kácení však kompenzuje nad rámec zákonem uložených povinností náhradní výsadbou mimo těleso vodního díla.

Správní orgán uvádí k námítkám ČSO následující:

Ad 1. V oblasti jižní Moravy, do níž předmětné rybníky patří, lze hovořit o plošném a souvislém osídlení krajiny bobry. V současné době je bobry obsazen téměř každý vhodný biotop, tj. prakticky všechny vodní nádrže i vodní toky, často včetně děl ryze technického charakteru. Bobři běžně vystupují i do vyšších poloh až do blízkosti pramenných oblastí. Rybníky, pro něž je výjimka požadována, jsou rozptýleny na území čtyř okresů (Znojmo, Břeclav, Brno-venkov a Vyškov) a svou rozlohou tvoří jen malý zlomek celkové rozlohy bobřích teritorií. Vzhledem k tomu, že usmrcování bobrů je striktně omezeno pouze na prostor do vzdálenosti 100 m od hranice těchto rybníků, má povolený zásah u každého z rybníků či soustavy výrazně lokální charakter. Pokud je takto vymezená činnost považována za plošnou, pak zjevně nebyly vzaty v úvahu prostorové souvislosti v regionu (viz příloha č. 10). Jak je uvedeno výše, podle zonace stanovené Programu péče se všechny předmětné rybníky nacházejí v zóně B.

K možnosti destabilizace populace bobra v příslušných EVL povolením odstřelu lze jen podotknout, že nejbližší EVL leží výtažníky pod Nesytem, které jsou od hranice EVL Niva Dyje vzdáleny přes 3 km. Vzdálenost většiny ostatních rybníků od nejbližší EVL je však výrazně větší a dosahuje řádu desítek km, EVL Morava – Chropýňský luh dokonce leží na území Zlínského kraje. Předmětné lokality mají ostrůvkovitou strukturu a mezi nimi a EVL se nacházejí (zejména na tocích) další bobří teritoria. Nelze proto předpokládat, že by lov povolovaný v této míře destabilizoval či jakkoli negativně ovlivnil bobří populaci v EVL. Bobří osídlení mezi předmětnými rybníky a EVL, jakož i v dalších územích na EVL navazujících, je a bude zdrojem mladých jedinců, kteří přicházejí do EVL s cílem nalézt zde své vlastní teritorium. Funkcí zóny B je umožnit migraci jedinců mezi částmi zóny A. Tato funkce nebude povolovaným odlovem narušena či ovlivněna.

Dle informací AOPK ČR byl v posledních letech zjištěn významný pokles početnosti přítomných bobřích teritorií v EVL Soutok - Podluží. Co je důvodem zjištěného poklesu početnosti není zcela jasné, může se jednat o klesající kvalitu habitatu (zejména zmenšování nabídky vrb a topolů), vliv klimatických faktorů jako např. náhlých letních povodní či naopak nadměrného sucha, fyziologický stav populace či vliv nelegálního lovu, případně o kombinaci několika faktorů. Pro odhalení pravé příčiny by byla nutná detailní analýza bobřího osídlení v předmětné EVL. Nicméně na základě výše uvedených skutečností nelze předpokládat, že by předmětný odlov negativně ovlivnil bobří osídlení v této EVL.

Ad 2. Výjimka povolovaná tímto rozhodnutím je omezena pouze pro rybníky, na nichž dochází ke vzniku škod nebo kde tyto škody reálně hrozí. Námitka nepřiměřenosti byla zohledněna v tom smyslu, že některé rybníky uvedené v žádosti nejsou do tohoto rozhodnutí zahrnuty a budou řešeny následně. ČSO kromě této výhrady neuvedla, jaký konkrétní rozsah povoleného usmrcování bobrů považuje za přiměřený a proč.

Možné zneužití výjimky pro zpeněžování bobrů na celém území jižní Moravy považuje správní orgán z důvodu rozlohy regionu a vzdálenosti jednotlivých rybníků za spekulaci, která není ze strany ČSO podložena žádným argumentem. Zákaz komerčního využití usmrcených bobrů i územní omezení platnosti výjimky jsou zakotveny v podmínkách tohoto rozhodnutí a při jejich porušení lze výjimku zrušit a použít sankce podle platných právních předpisů. Také tato sankční podmínka je součástí výroku rozhodnutí. Je otázkou, zda by žadatel, kterému jde na prvním místě o prevenci závažných škod na rybnících, riskoval ztrátu výjimky bezdůvodným porušováním stanovených podmínek mimo prostor rybníků.

Stran námítky, podle níž žádost neobsahuje způsob evidence zástřelů a předávání informací správnímu orgánu, lze odkázat na podmínky č. 5 a 6 tohoto rozhodnutí, kde je tato povinnost žadatele dostatečně specifikována.

Ad 3. Škody na hrázích rybníků a jejich dalším zařízení způsobené bobrem jsou známy od doby, kdy se bobři začali recentně v regionu šířit. Závažnost těchto škod pouze časem nabývala na významu s růstem populace bobrů a s narůstajícími náklady na opravy. Tato skutečnost je správnímu orgánu známa z dosavadní správní činnosti nejen z rybníků obhospodařovaných žadatelem, ale také z dalších lokalit. Na vznikající škody upozornil žadatel již dříve doručeným přehledem škod (viz str. 3 tohoto rozhodnutí). Podle něj se náklady na sanaci škod v jednotlivých případech pohybují od řádu desítek tisíc Kč až do několika milionů. Na rybnících v areálu Velkého Dvora se v loňském roce uskutečnila společná pochůzka za účasti zdejšího orgánu ochrany přírody, AOPK ČR a zástupců rybníkářství Pohořelice s cílem seznámit orgán ochrany přírody i zástupce AOPK ČR s aktuálními škodami. Všechny tyto údaje potvrzené dalšími vlastními poznatky ze správní praxe považuje správní orgán za dostatečný důvod k povolení usmrcování bobrů.

ČSO zastává názor, podle něž by mělo být předem ověřeno, zda se bobeř aktuálně vyskytuje na rybnících, kde hrozí riziko zaplavení dalšího území. Dále navrhuje vyčlenit rybníky, kde bobeř způsobuje nebo může způsobit závažnější škody a výjimku povolit jen na nich, na zbývajících

lokalitách by pak měla být použita mírnější opatření. Tento princip by měl zajistit šetrnější přístup k ochranně významné populace bobra.

Názor ČSO se de facto promítá do diferencovaného přístupu správního orgánu k předmětným lokalitám. Je zřejmé, že závažnost potenciální škody není na všech rybnících stejná a závisí na mnoha faktorech, např. rozloze rybníka, jeho stavebním provedení, umístění v okolním terénu, přítomnosti prvků infrastruktury (cesty, silnice), ale také třeba na aktuální rybí obsádce. Tímto rozhodnutím v části věci je povoleno usmrcování bobrů na rybnících, kde již škoda vznikla a riziko jejího narůstání je významné a nezpochybnitelné. U zbývajících lokalit, pokud u nich nebylo řízení zastaveno či žádost o výjimku zamítnuta, musí být před vydáním rozhodnutí podklady žadatelem dále doplněny, aby škoda či možnost jejího vzniku byly věrohodně doloženy.

Proti argumentu ČSO o možném negativním ovlivnění celé jihomoravské populace bobrů lze postavit jak plošný rozsah lokalit, na kterých je lov povolován, tak reálné výsledky odstřelu či odchytu, který byl v minulosti povolen v České republice či v zahraničí. Tyto zkušenosti jsou popsány v předchozím textu. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu i reálně dosažitelnou úspěšnost lovu a dále limity, které jsou tímto rozhodnutím pro použití výjimky závazně stanoveny.

Ad 4. Význam bobra pro přirozenou revitalizaci říčních niv správní orgán nespochybnuje. Tento pozitivní vliv bobra na krajinu je dán stavbou bobřích hrází na tocích. Osídlení toků bobry však nebude povolovaným usmrcováním ovlivněno tak, aby v rámci regionu byla významně ovlivněna revitalizační činnost bobrů. ČSO argumentuje tím, že bobe svou činností vytváří prostředí pro další organismy, zejména mokřadní druhy bezobratlých, obojživelníky, mokřadní ptáky nebo rostliny. Totéž prostředí však poskytují těmto druhům i rybníky, které jsou také proto ze zákona významnými krajinnými prvky. Tato ekologická funkce rybníka je přímo závislá na jeho funkčnosti jako vodního díla. Pokud destrukce klíčových stavebních či technických prvků rybníka přesáhne určitou míru, hrozí riziko, že z technicko - bezpečnostních důvodů bude jeho provoz zastaven.

Ad 5. Na poznámku, kterou ČSO uvádí v tomto bodu, je reakce žadatele popsána v předchozím textu. Její obsah nesouvisí s předmětem tohoto řízení, proto se jí správní orgán dále nezabývá.

Na základě výše uvedených podkladů a shora uvedenými úvahami dospěl správní orgán k závěru, že v části specifikované výrokem č. I tohoto rozhodnutí naplňuje záměr žadatele podmínky stanovené § 56 zákona pro povolení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných druhů. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 81 odst. 1 správního řádu odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení k Ministerstvu životního prostředí ČR, a to podáním učiněným u Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno.

Odvolání se podává v takovém počtu stejnopisů, aby každý účastník dostal jeden stejnopis a jedno vyhotovení zůstalo správnímu orgánu.

Ing. František Havíř v. r.
vedoucí odboru

Za správnost vyhotovení: Anna Foltová

Doručuje se:

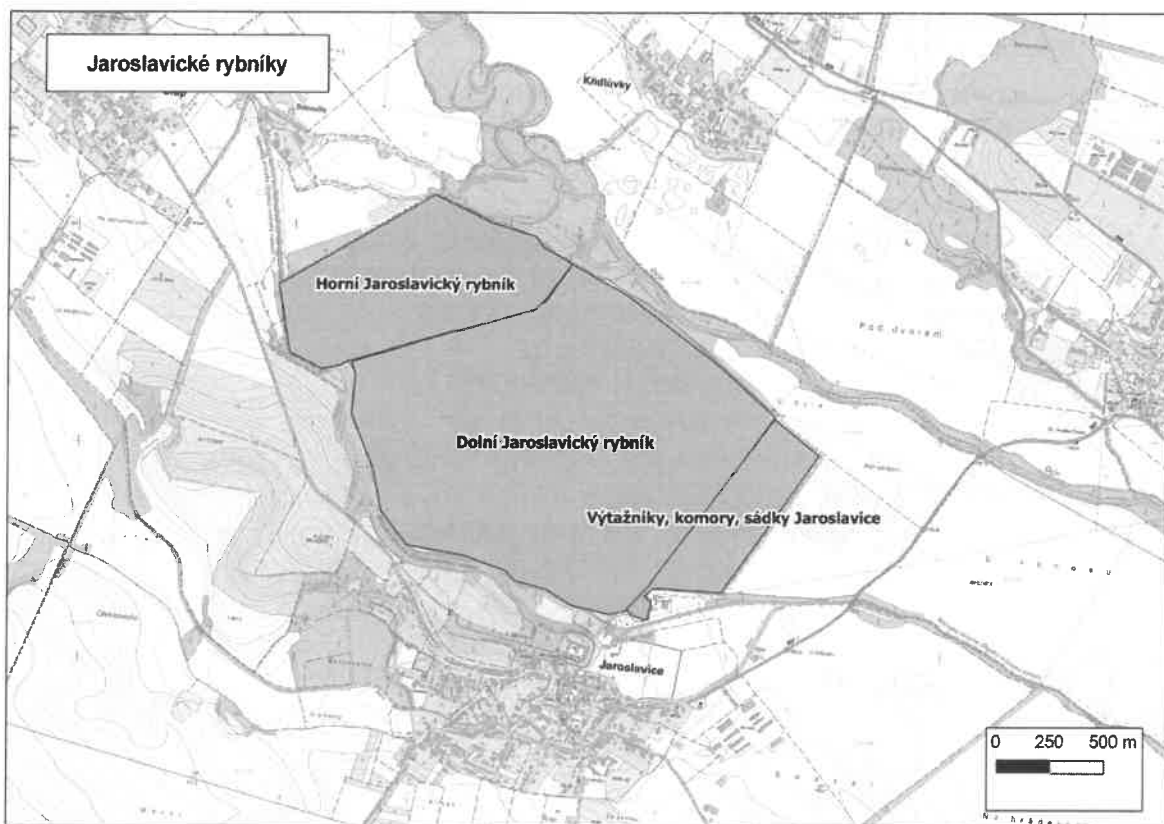
a) Účastníci řízení

1. Rybníkářství Pohořelice a. s., Vídeňská 717, 691 23 POHOŘELICE, DS
2. Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka, Lidická 25/27, 602 00 BRNO, DS
3. Město Moravský Krumlov, nám. Klášterní 125, 67201 MORAVSKÝ KRUMLOV, DS
4. Město Pohořelice, Vídeňská 699, 69123 POHOŘELICE, DS
5. Město Ivanovice na Hané, Palackého náměstí 796/11, 68323 IVANOVICE NA HANÉ, DS
6. Městys Troskotovice, Troskotovice 18, 67178 TROSKOTOVICE, DS
7. Obec Jaroslavice, Náměstí 93, 67128 JAROSLAVICE, DS
8. Obec Rybníky, Rybníky 59, 67201 RYBNÍKY, DS
9. Obec Nová Ves, Nová Ves 67, 66491 NOVÁ VES, DS
10. Obec Vlasatice, Vlasatice 149, 69130 VLASATICE, DS
11. Obec Branišovice, Branišovice 57, 67177 BRANIŠOVICE, DS
12. Obec Šumice, Šumice 11, 67175 ŠUMICE, DS
13. Obec Litobratřice, Litobratřice 187, 67178 LITOB RATŘICE, DS
14. Obec Sedlec u Mikulova, Sedlec 92, 69121 SEDLEC, DS
15. Obec Hlohovec, Hlavní 75, 69143 HLOHOVEC, DS
16. Obec Kostice, nám. Osvobození 445/14, 69152 KOSTICE, DS
17. Obec Moravský Žižkov, Bílovská 145, 69101 MORAVSKÝ ŽIŽKOV, DS
18. Obec Prusy-Boškůvky, Moravské Prusy 40, 68201 PRUSY-BOŠKŮVKY, DS
19. Obec Uhřice, Uhřice 56, 68333 UHŘICE, DS

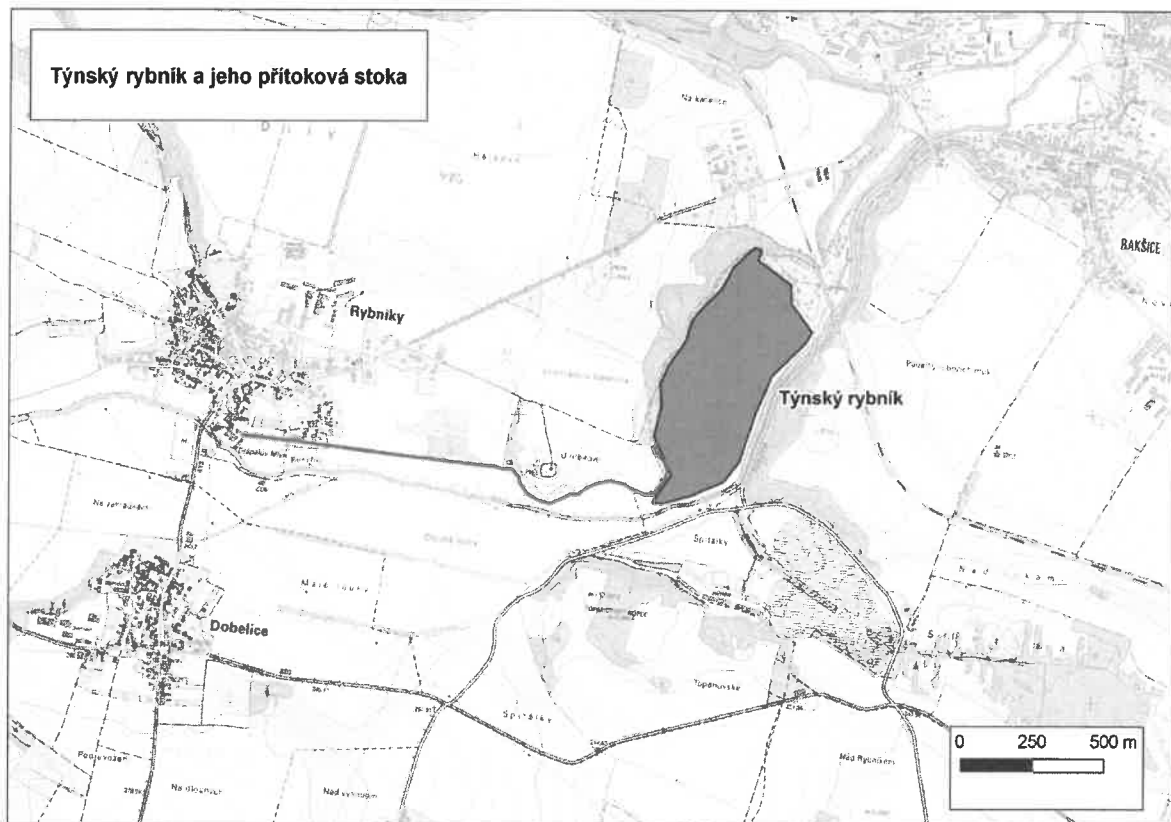
b) Na vědomí

20. Město Mikulov, Náměstí 158/1, 69201 MIKULOV, DS
21. AOPK ČR, Správa CHKO Pálava, Náměstí 32, 692 01 Mikulov, DS
22. Česká inspekce životního prostředí, OI Brno, oddělení ochrany přírody, Lieberzeitova 14, 614 00 BRNO, DS

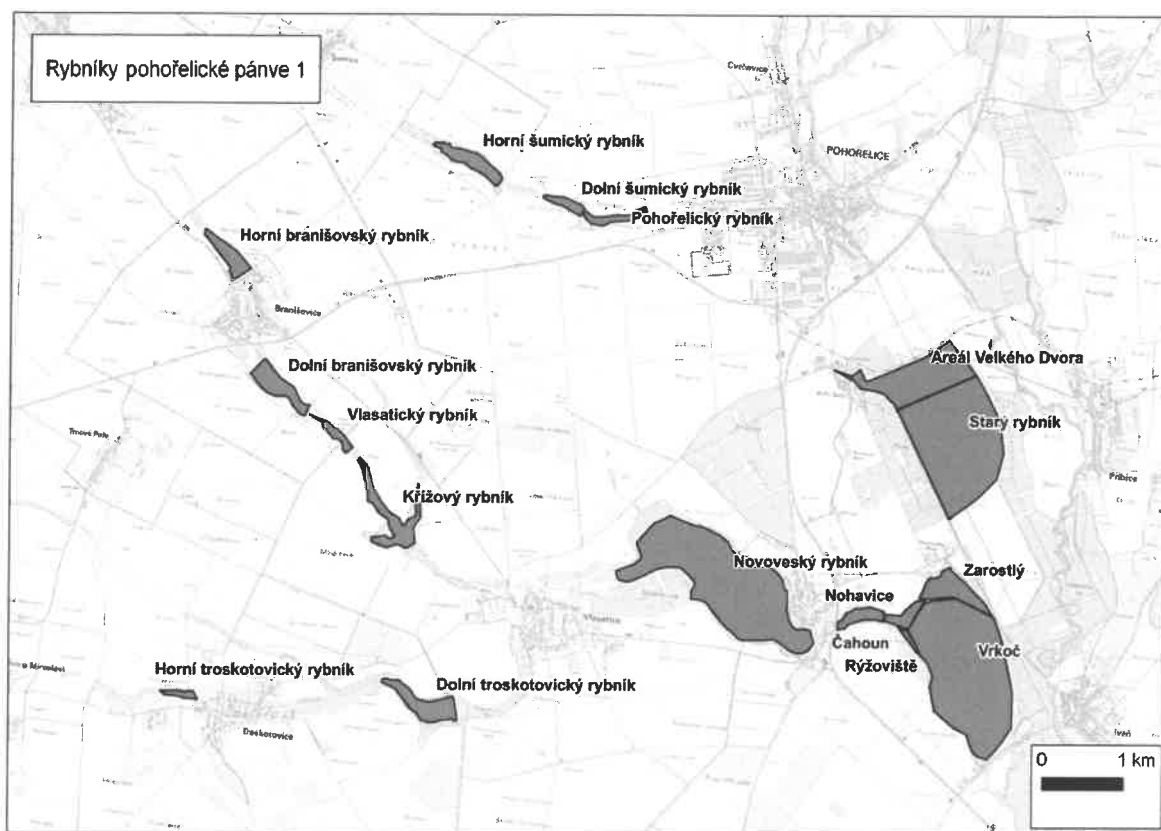
Příloha č. 1: Jaroslavické rybníky

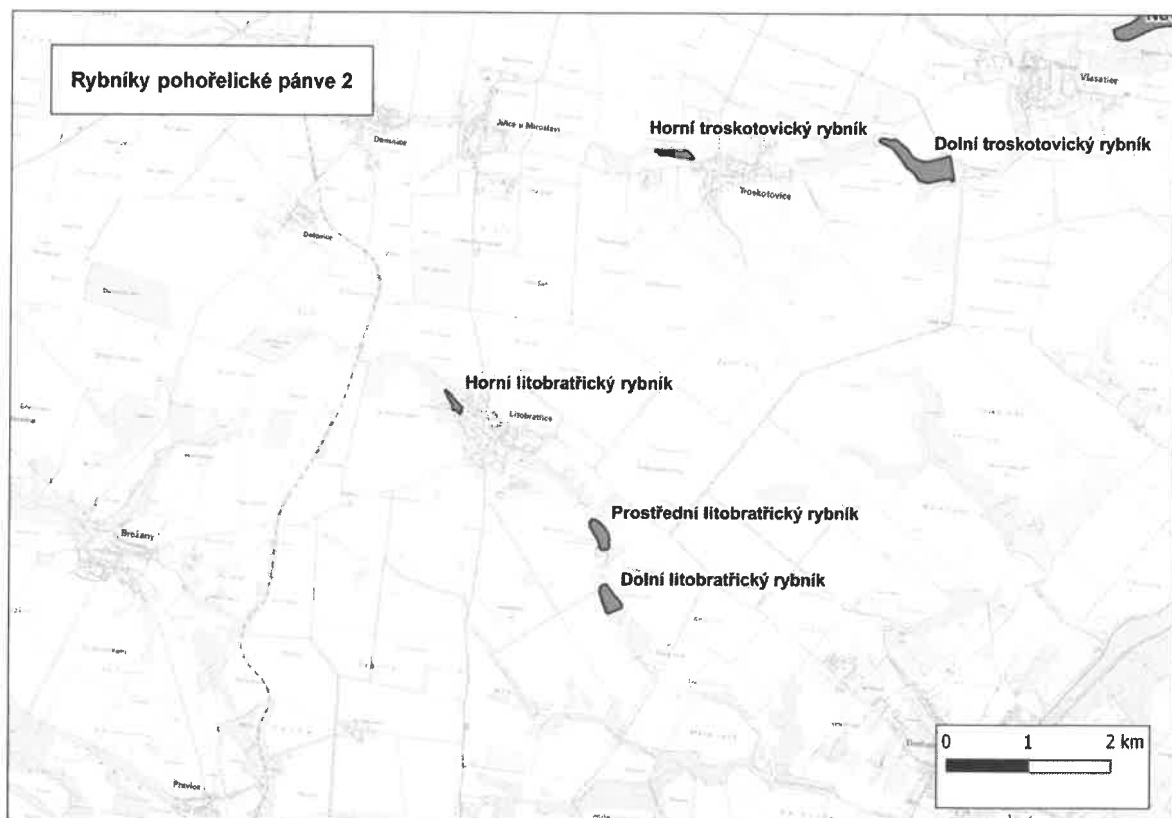
Příloha č. 2: Týnský rybník

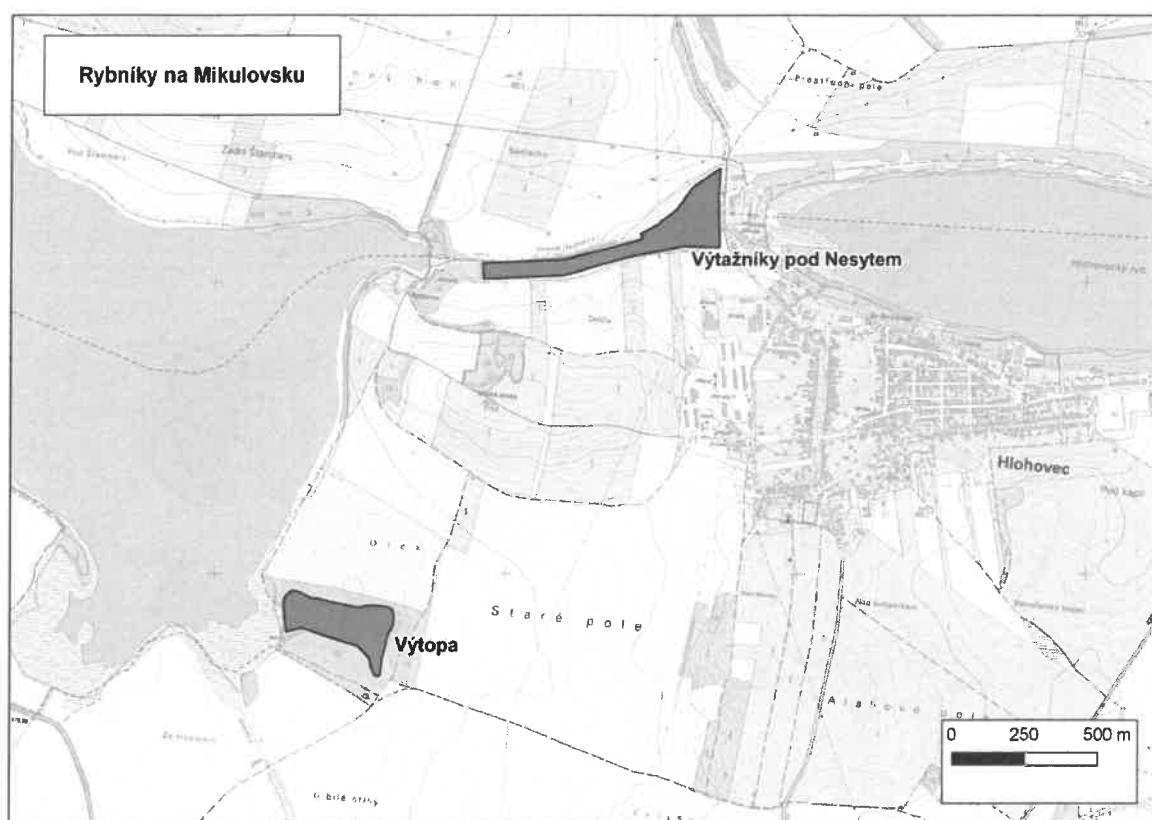
Příloha č. 3: Rybníky pohořelické pánve 1

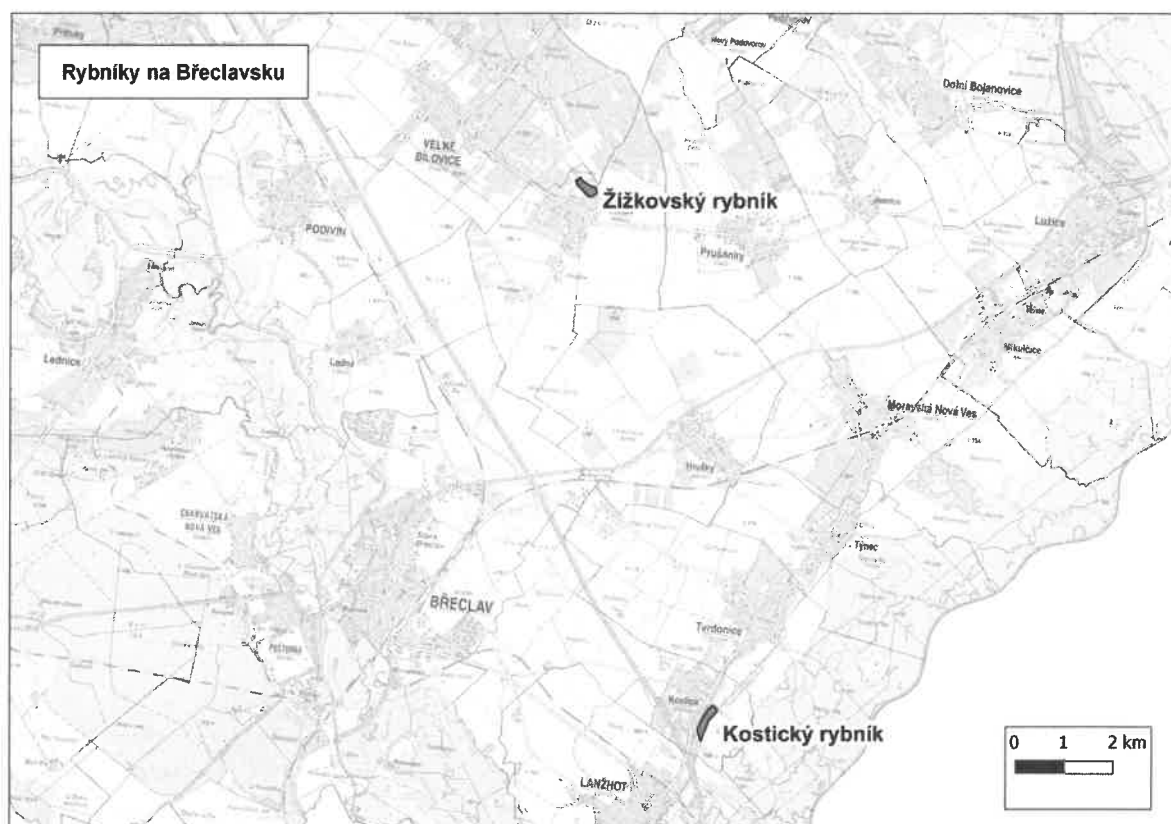
Příloha č. 4: Rybníky pohořelické pánve 2

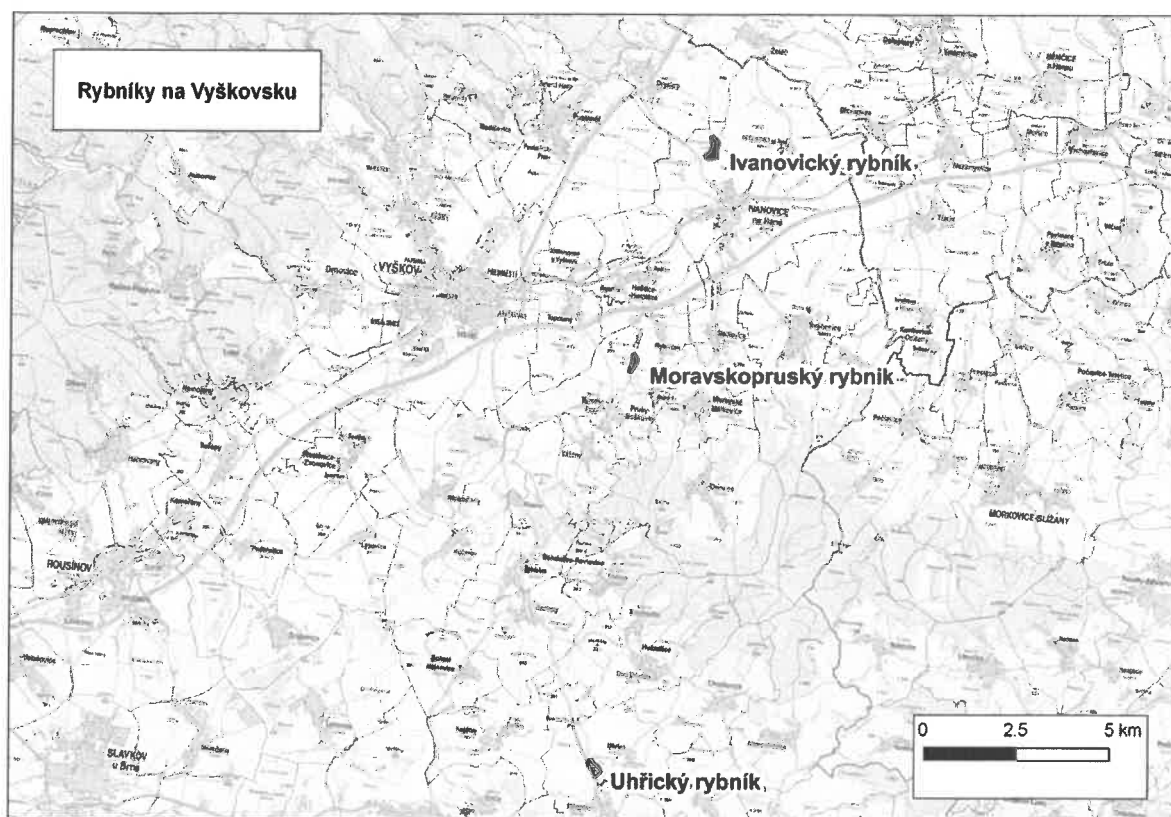
Příloha č. 5: Rybníky na Mikulovsku

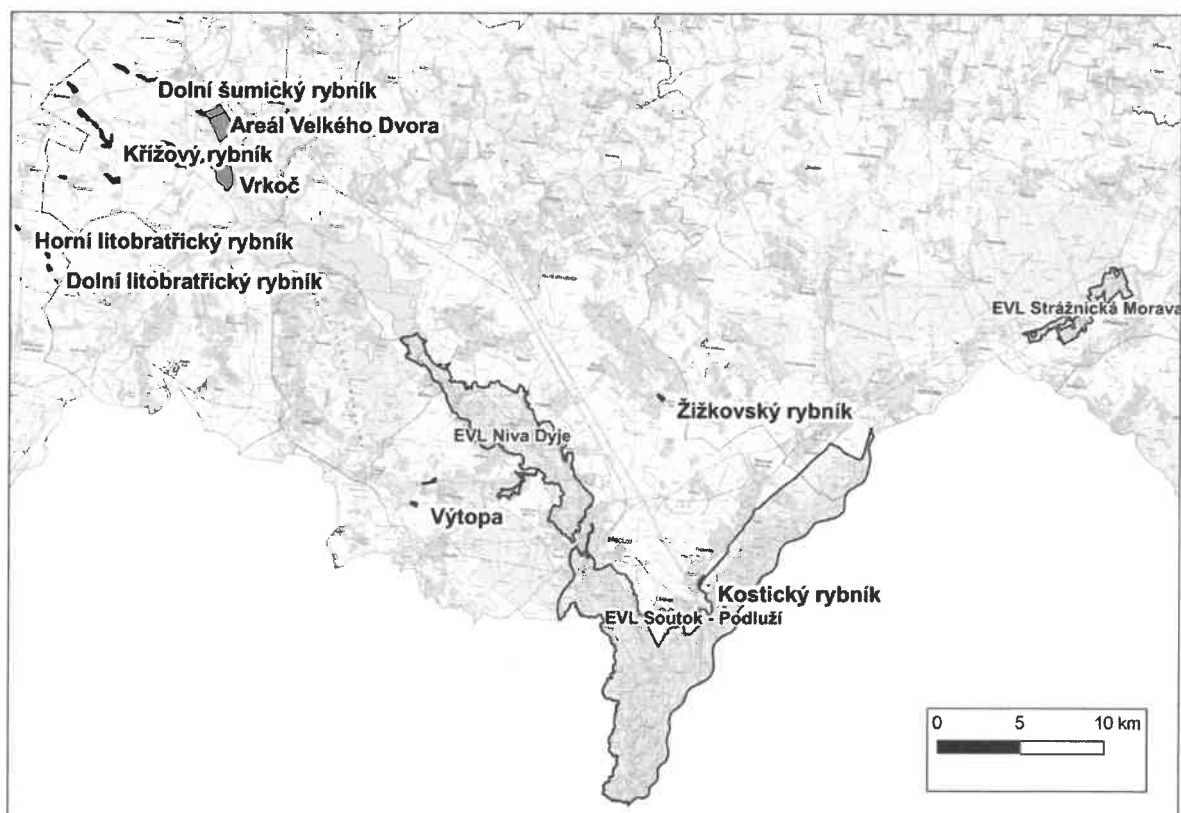
Příloha č. 6: Rybníky na Břeclavsku

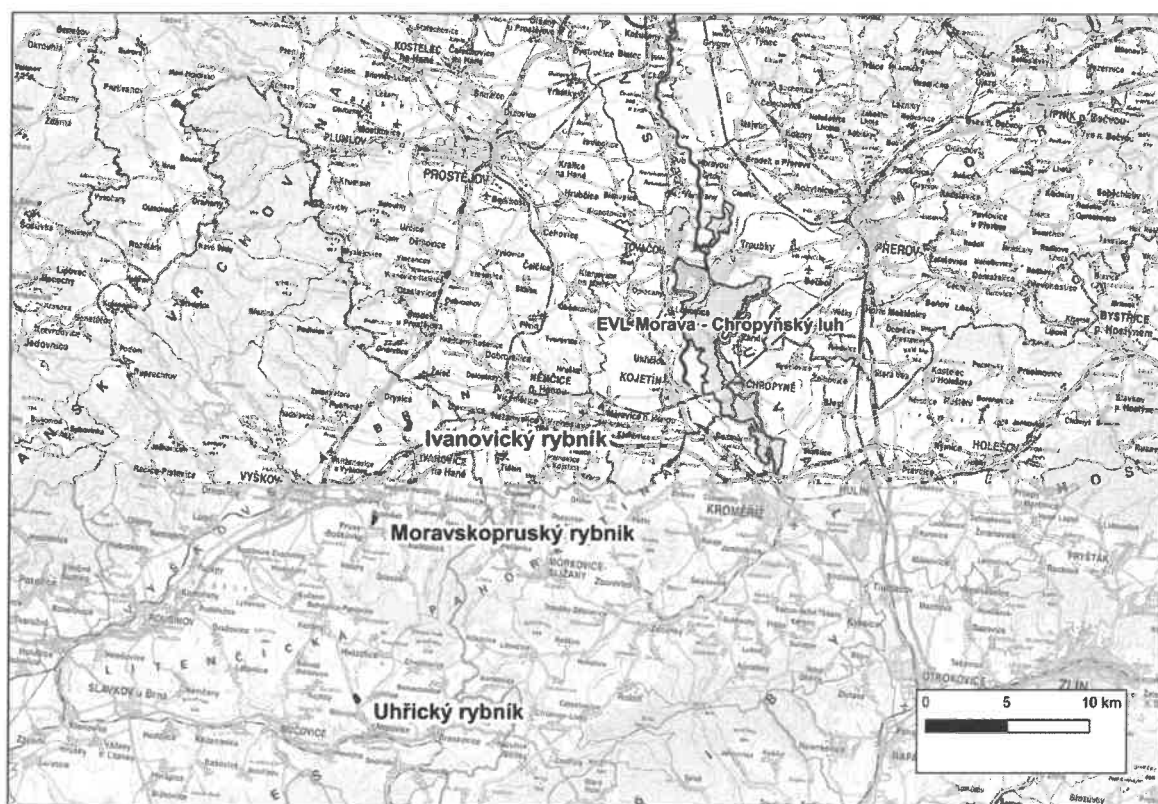
Příloha č. 7: Rybníky na Vyškovsku

Příloha č. 8: Předmětné rybníky v blízkosti EVL Niva Dyje a EVL Soutok – Podluží

Příloha č. 9: Předmětné rybníky v blízkosti EVL Morava – Chropynský luh

Příloha č. 10: Přehledná mapa lokalit, u nichž je žádáno o výjimku

